

ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ ДІЙ СПІВРОБІТНИКІВ АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИХ СЛУЖБ ДСНС УКРАЇНИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЗАНЯТЬУ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Курепін В.М.,

*старший викладач кафедри
методики професійного навчання*

*Миколаївського національного аграрного університету
м. Миколаїв, Україна*

На сучасному етапі розбудови територій, міст та населених пунктів, розвитку промисловості, транспорту, впровадження високих технологій, підвищення побутового рівня життєдіяльності населення зростає можливість виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру [1]. При цьому різноманітність аварій, надзвичайних подій, які супроводжуються небезпекою потребують від людей знання та навичок таких дій, які дозволили би свідкам цих ситуацій утримати себе у зоні безпеки, зберегти своє здоров'я та життя.

Аналіз сучасних надзвичайних подій та надзвичайних ситуацій (НС) в світі та Україні на даний час свідчить про те, що, на жаль, щорічно гине велика кількість працездатного населення [2]. Зростає масштабність наслідків аварій, катастроф і стихійних лих, що ставить проблему цивільного захисту (ЦЗ), запобігання виникненню НС і ліквідації або мінімізації їх наслідків як найбільш актуальну.

В умовах різноманітних надзвичайних ситуаціях важливим завданням закладів вищої освіти є підвищення рівня знань здобувачів вищої освіти [3], вдосконалення їх навичок по запобіганню виникненню надзвичайних ситуацій, первинних дій при виникненні подій, які можуть мати негативні наслідки для здоров'я та життя свідків надзвичайних ситуацій. Один із найважливіших способів досягнення цих потреб, зокрема в вирішенні питань безпеки – це поєднатися з тими, хто компетентний в даній галузі [4] та здатний на професійну допомогу, особливо коли мова йде про захист життя та здоров'я молоді. Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) має багатий досвід по запобіганню виникненню НС, ліквідації їх наслідків, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки.

Навчально-методичні центри ЦЗ та безпеки життєдіяльності (БЖД), їх методичні кабінети є суб'єктом освітньої діяльності та всебічної допомоги закладам вищої освіти з реалізації основних заходів з питань цивільного захисту, де головна увага приділяється процесу навчання як викладачів, так і здобувачів вищої освіти [5]. Освітній процес забезпечується послідовністю теоретичного і практичного навчання [6]. Відповідно до програм навчання з дисциплін «Безпека життєдіяльності», «Цивільний захист» вдосконалювати теоретичні та практичні знання здобувачів вищої освіти треба на відкритих заняттях, де участь співробітників аварійно-рятувальних підрозділів ДСНС була б бажана.

Викладачі дисциплін безпеки на таких заняттях разом з рятувальниками ДСНС вдосконалюють єдину методику проведення занять, обмінюються досвідом з питань особистої безпеки, захисту життя та норм поведінки у надзвичайних ситуаціях; здобувачі вищої освіти здобувають знання і вміння з питань безпеки в умовах загрози та виникнення надзвичайної ситуації, користування засобами захисту від її наслідків, вивчення правил пожежної безпеки та основ цивільного захисту. Завдяки таким заняттям формування культури безпеки життєдіяльності серед молоді, формування здорового способу життя, оволодіння ними навичками самозахисту та рятування виходить на більш якісний рівень.

Вимоги базових компонентів вищої освіти спрямованні на формування достатнього та необхідного рівня знань і умінь здобувачів вищої освіти для безпечного перебування в навколишньому середовищі, елементарних норм поведінки у надзвичайних ситуаціях і запобігання пожежам від необачної поведінки з вогнем [7]. Досягти вимог базових компонентів вищої освіти без належного методичного забезпечення вкрай складно, але професорсько-викладацький склад закладів вищої освіти може скористатися методичними розробками методичних кабінетів, які є структурними підрозділами Центрів ЦЗ та БЖД та здійснюють науково-методичне забезпечення таких дисциплін як «Безпека життєдіяльності», «Цивільний захист».

Активна робота та співпраця у цій галузі може вдосконалити використання сучасних інформаційних технологій, впровадження сучасних педагогічних методів у освітній процес, розробку комп'ютерних програм та ділових ігор. Для демонстрації навчального матеріалу потрібно постійно використовувати розроблені Сектором зв'язків із засобами масової інформації та роботи з громадськістю ДСНС комплекти електронних слайдів (презентацій), відеофільмів, що забезпечить викладення матеріалу на більш якісному рівні.

Якісне підвищення рівня знань та отримання практичних навичок здобувачами вищої освіти щодо дій у надзвичайних ситуаціях можна за рахунок спільної розробки, адаптації й впровадження у освітній процес закладів вищої освіти вже діючих програм з надання домедичної допомоги на основі навчально-тренувальної програми «Перший на місці події». Програма курсу ґрунтується на уніфікованих клінічних протоколах медичної допомоги та на алгоритмах міжнародних курсів Emergency Medical Responder, BLS, ITLS, PhTLS.

Проведення практичних занять за методом «Case-study» при залученні фахівців ДСНС, які мають особистий досвід участі у аварійно-рятувальних роботах під час ліквідації НС підвищує рівень знань та отримання практичних навичок щодо дій у надзвичайних ситуаціях, поліпшує якість практичної роботи у освітньому процесі.

Сьогодні виявити та розпізнати загрози, здійснити оцінку ситуації, можливих ризиків, убезпечити самих себе від небезпеки, прийняти ефективні рішення щодо подальших дій з ліквідації негативних наслідків НС неможливо без базових компонентів знань.

Правильне та ефективне рішення щодо ліквідації загрози та максимально швидкого порятунку постраждалих повинно ґрунтуватися на засадах науково-обґрунтованого матеріалу вивчення надзвичайних ситуації та опиратися на багатий і різноманітний досвід дій співробітників аварійно-рятувальних підрозділів ДСНС.

Активний метод проведення занять мобілізує практичні й теоретичні знання, погляди слухачів на проблему, що розглядається повинні шліфуватися в дискусії з провідними фахівцями ДСНС, які мають особистий досвід участі у аварійно-рятувальних роботах під час ліквідації НС.

Список використаних джерел:

1. Курепін В. М., Курепін Д. В. Державне управління у сфері цивільного захисту та безпеки життєдіяльності в умовах реформування місцевого самоврядування та децентралізації влади. *Modern Economics*. 2020. № 19(2020). С. 94-100. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V19\(2020\)-16](https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-16).

URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7419>.

2. Курепін В.М. Підвищення рівня підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеню «Магістр» з дисципліни «Цивільний захист» / Актуальні питання техногенної та цивільної безпеки України : матеріали II Всеукраїнської наукової конференції, м. Миколаїв, 18 – 19 вересня 2020 р. - м. Миколаїв : Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, 2020р., - С. 172-175. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7946>.

3. Постанова КМУ від 26 червня 2013 року № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях».

4. Наказ ДСНС України від 06.06.2014 року № 310 (у редакції наказу ДСНС України 08.08.2014 № 458) «Програма загальної підготовки працівників підприємств, установ та організацій до дій у надзвичайних ситуаціях».

5. Наказ ДСНС України від 19.02.2016 року № 83 «Про затвердження Організаційно-методичних вказівок з підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях».

6. Іваненко В. С. Органи управління в конфліктних і надзвичайних ситуаціях // Глобальні цілі сталого розвитку – безпека світу, соціально-економічні та екологічні прояви, можливості активізації партнерства : тези доповідей - здобувачів вищої освіти денної й заочної форм навчання за результатами щорічного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті, м. Миколаїв, 12 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 29-31. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8203>.

7. Демченко А.В. Розвиток професійної освіти і навчання в Україні // Актуальні проблеми життєдіяльності людини в сучасному суспільстві : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 18-20 листопада

2020 р. Николаїв : Николаївський національний аграрний університет, 2020р. С. 122-124. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8156>.